

PROJEKT: Motivation, engagement og fastholdelse i undervisningen (MEF)

Evalueringsrapport:

Handelsgymnasiet EUC Nord

Erhvervsskolerne Aars

Projektleder: Annette Justesen (aju@eucnord.dk) og Lisbeth Schaarup (lis@esaars.dk)

Jens Andresen (jea@esaars.dk)

Projektet tager afsæt i følgende indsatsområder:

- **Mentorordning**
  - **Udvikling af en virtuel Lektiecafe:** oprette tilbud om målrettet lektielæsning i et samarbejde med skolens eksisterende Lektiecafe – styrke træningen i at gå til eksamen
  - **Opfølgning på Elevfravær:** at udvikle en ny fraværstrategi samt en "anderledes" måde at afholde fraværssamtaler på
  - **Udvikling af motiverende, engagerende og fastholdende undervisning med vægt på elevinddragelse og elevindflydelse.**
-

Mentorordning

Handelsgymnasiet EUC Nord samt Erhvervsgymnasiet i Aars har samarbejdet med Hjørring Ny 10 kl. om følgende udkast til dette indsatsområde. Vi har desværre ikke fået afsluttet, afprøvet og dermed evalueret dette indsats-område, da Hjørring Ny 10 kl. har været "ramt" af udefrakommende faktorer, der har medvirket til, at vores fælles samarbejde desværre har ligget stille i hele skoleåret 2013/14. Men vi har udarbejdet følgende udkast, som det er vores intension at tage op og færdiggøre gerne i det kommende skoleår.

Målsætning for en Mentorordning:

Målet med samarbejdet er at etablere en klar beskrivelse af og procedure for mentorordninger, idet disse anses som et vigtigt middel til at opnå vellykkede overgange fra grundskole til gymnasiale ungdomsuddannelse for alle elever.

MÅL: *hvordan skabes vellykket overgang fra grundskole til ungdomsuddannelser for alle elever?*

- Hvad kendetegner en vellykket overgang?
(indhentelse af viden... Elevspørgeskema? Elevinterview? Dokumentation – findes/skaffes?)
- Hvem er i risikozonen? (særligt udsatte elever... - hvem/hvordan?, forebyggende indsats)

MIDDEL: mentorordninger af forskellig karakter

- Hvad er en mentorordning (definition...)
- Hvem kan have gavn af en sådan (målgruppebeskrivelse..)
- Hvordan skabes et godt samarbejde mellem afgivende skole og modtagende gymnasium og. ungdomsuddannelse?
- Hvad kendetegner en god mentorordning i praksis? (indhold – elevdifferentieret)
- Hvem kan varetage mentorfunktionen?
- Hvad er proceduren for at få tilkendt en sådan? (visitationsprocedure, udd-plan?)
- Hvad er ressourceforbruget, og hvordan finansieres dette?

Definition af mentorordning:

En mentorordning er en særlig støtteindsats med henblik på at hjælpe den enkelte unge godt i gang med en gymnasial ungdomsuddannelse og lette overgangen hertil. Der er altså tale om støtte og vejledning udover den, der normalt gives i forbindelse med overgangen. Mentorordningen anses i denne sammenhæng for at være af afgørende karakter for at den unge kan påbegynde og gennemføre en gymnasial ungdomsuddannelse.

Formålet med mentorordningen er altså at støtte særligt udsatte unge i overgangen mellem grundskole og gymnasial ungdomsuddannelse – og en mentorordning har fokus på en helhedsorienteret tilgang til disse, der tager udgangspunkt i den enkelte unges livssituation. En mentorordning har derfor individuel karakter og kan indeholde såvel faglige, personlige og sociale aspekter.

Målgruppebeskrivelse:

Målgruppen for mentorordningen er gruppen af udsatte unge, hvis nuværende livssituation gør dem særligt udfordrede i forhold til at skulle påbegynde en gymnasial ungdomsuddannelse

- risiko for stort fravær
- stort behov for tryghed/forudsigelighed
- diverse diagnoser
- begrænset socialt netværk
- fra gymnasiefremmede hjem
- personlige problemstillinger
- sociale udfordringer

Disse unge har behov for særligt tilrettelagt støtte hvis de skal påbegynde og fastholde samt gennemføre en given gymnasial ungdomsuddannelse.

Procedure:

Proceduren skal helst være så let tilgængeligt og nem som muligt, og i den forbindelse er Uddannelsesplanen umiddelbart det bedste værktøj, idet den er tilgængelig for afgivende og modtagende skole, eleven samt dennes forældre.

Vi ønsker i den forbindelse at undersøge muligheden for at benytte den som værktøj i forbindelse med visitering til og etablering af mentorordning...

- Kontaktlærer og UU-vejleder redegør for behovet for en mentorordning i uddannelsesplanen
- Eleven beskriver egne udfordringer i uddannelsesplanen
- Elevens forældre har mulighed for at komme med deres betragtninger
- (*uddannelsesparathedsbegrebet – uddannelsesparat eller ej? Optagelsesprøve?*)
- Den modtagende skole rette ved modtagelse henvendelse til afgivende skole
- I samarbejde mellem eleven og afgivende/modtagende skole tilrettelægges og beskrives indholdet af mentorordningen – samt besluttet hvem der gør hvad... og der udarbejdes en individuel målsætning for eleven – delmål og slutmål....

Som nævnt indledningsvis er det hensigten, at vi i det kommende skoleår får arbejdet mere intens med dette indsatsområde. Det fremgår af nedenstående, hvilke fremtidige perspektiver, som samarbejdet skal udfoldes over samt hvilke fremtidige overvejelser, der skal indgå i dette:

- Hvem finansierer mentorordningen?
- Er der forskel på "rødt" og "gult" felt i forhold til, hvem der skal betale?
- SPS-midler i nogle tilfælde vil særlige tiltag fra modtagende skole sikkert være tilstrækkeligt, men andre gange ikke? - derfor vigtigt her, at der tages udgangspunkt i elevens egen vurdering og løsningsforslag
- Vil alle kontaktlærere på afgivende skole være villige til at indgå i en mentorfunktion?
- Vil gymnasiale ungdomsuddannelser helst selv løse opgaven?

Bekendtgørelse af lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v. rummer mulighed for at unge i forbindelse med overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse kan få tilknyttet en mentor. Nogle ungdomsuddannelser tilbyder også andre former for mentorordninger.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=132544>

(Igangværende forskning)

<http://www.eva.dk/projekter/2011/udfordringer-til-alle-overgangen-mellem-grundskole-og-ungdomsuddannelser/projektbeskrivelse>

(eva – "Udfordringer til alle – overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse")

<http://www.cser.dk/projekter/fragrundskoletilungdomsuddannelse/>

(center for strategisk uddannelsesforskning – "Fra grundskole til ungdomsuddannelse")

(loven om SPS-midler)

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=121145>

<http://www.spsu.dk/Ungdomsuddannelser/Stoetteformer>

Udvikling af en virtuel Lektiecafe

Tovholder på dette indsatsområde er en af de aktive lærerkræfter i vores Lektiecafe, der i denne primært har ydet lektiehjælp i henhold til faget Virksomhedsøkonomi. Vores eksisterende

Lektiecafe blev i sin tid oprettet for at kunne tilbyde skolens elever mulighed for at få kvalificeret faglig studiestøttende hjælp i henhold til primært fagene engelsk, matematik og virksomhedsøkonomi, men også andre af fagrækkens fag har været en del af denne efter ønsker fra elever samt skolens studievejledere.

Formål, vidensgrundlag og antagelser:

En del af eleverne på Handelsgymnasiet EUC Nord kommer fra et stort oplandsområde, hvilket ofte bevirker, at disse elever skal med den sidste bus fra skolen umiddelbart efter kl. 15.15, da det ellers for disse kan være svært at benytte sig af de offentlige transportmuligheder. Derfor er det dette indsatsområdes hensigt at afprøve forskellige former for samt oprette tilbud om målrettet virtuel lektielectiecafe i et samarbejde med skolens eksisterende Lektiecafe med der af afledte perspektiv, at denne kan være forløberen for oprettelse af studiegrupper til eksamenslæsning.

Problemformulering:

Hvorledes udvikles en virtuel Lektiecafe?

Der har været afprøvet forskellige former for virtuelle platforme

- afprøvet forskellige former: Google + - Skype m.fl.

- også i sin daglige undervisning

- gode elevervalueringer vedrørende denne

- andre afledte perspektiver: forløberen for studiegrupper

til eksamenslæsning – elevinitiativ: oprettelse af disse

Opfølgning på Elevfravær

Indledning:

Handelsgymnasiet EUC Nord har udvalgt en klasse med henblik på at afprøve og udvikle en ny Fraværstrategi og en anderledes form for Fraværssamtaler. Den udvalgte klasse - 1E/2E – repræsenterer en blandet studieretning: 9 elever har: Fransk A og Spansk A samt Kulturforståelse C som studieretningsfag – mens resten af klassens elever har: Spansk A og Afsætning A samt Kulturforståelse C som studieretningsfag. Det samlede billede af årskaracter for klassen ser

således ud: 1. år: Skriftlig: 5,8 – Mundtlig: 5,3 mens 2. år viser følgende: Skriftlig: 5,6 – Mundtlig: 5,6. Klassen har en overvægt af piger, da der kun er 7 drenge i klassen. Klassen er udvalgt, da der i denne er et uheldigt generelt fraværs mønster med der af manglende studieaktivitet.

Formål:

På grundlag af ovenstående er det hensigten med dette indsatsområde at skabe nye perspektiver på fraværsbekæmpelse med der af fokus på inklusion og klasserumskultur.

Problemformulering for dette Indsatsområde:

- **Hvorledes kan man udvikle en ny metode til en anderledes form for Fraværsstrategi/Fraværssamtale med henblik på øget fastholdelse med fokus på en anderkende handlings-strategi overfor den enkelte frafaldstruede elev?**
- **Hvorledes kan lærerteamet i samarbejde med klassens elever skabe en grobund for en bevægelse henimod en positiv klasserumskultur i henhold til at inddragelse af begreberne motivation, som værn mod og bekæmpelse af klassens fraværs mønster med deraf en oplevelse af inklusion?**

Vidensgrundlag og antagelser:

Indsatsområdet har til hensigt at skabe en forandring i henhold til nedenstående fire punkter, der tegner billedet af den udvalgte klasse:

- Et uheldigt fraværs mønster – frafald på 4 elever (piger), hvor af 2 elever er overflyttet til andet Handelsgymnasium, mens de resterende 2 elevers frafald skyldes fravær¹.
- Manglende studieaktivitet: manglende skriftlige afleveringer² – generel manglende elevaktivitet i timerne
- Uro og uhensigtsmæssig brug af computeren i timerne: Facebook m.m.
- Pige kontroverser, hvor disse ofte har været til konfliktløsnings samtaler ved klassens studievejleder

Ovenstående klassebillede bygger på både de rent statistiske kendsgerninger, som begge vedlagte bilag viser, men også på betragtninger, som kommer til syne fortalt af både klassens lærere samt elever. Gennem forskning af adfærdsproblemer i skolen har man analyseret, hvilke faktorer der blandt andet bidrager til at forklare udvikling og opretholdelse af denne³:

- *Uklare regler og inkonsekvent regelhåndhævelse*
- *Uklare forventninger til og manglende opmuntring af prosocial adfærd*
- *Dårligt klassemiljø (manglende sammenhold, ringe støtte, mange konflikter m.m.)*

---

¹ Se de to vedlagte bilag: dels over Fraværs mønster, dels vedrørende frafald

² Se bilag om Fraværs mønster

³ Kilde: Ole Hansen og Thomas Nordahl: "Anvendelse af pædagogisk analyse", 2014, Dafolo, s. 24

Dette fører hen på følgende antagelse og forståelse, at adfærdsproblemer ikke *kun* bør forklares som et individuelt problem hos en enkelt elev, men der imod skal anskues i en sammenhæng mellem strukturer, mønstre og rammer i en klasse⁴.

Beskrivelse af konkrete forløb og metoder:

I forhold til de ovennævnte to første punkter vedrørende klassens fraværs mønster samt manglende studieaktivitet samt første del af problemformuleringen, der omhandler dette, er der udviklet og afprøvet følgende nye Fraværsstrategi/fraværssamtaleform, også benævnt som en "Tre-trins raket". Den nye strategi har til hensigt at involvere både skolens ledelse, studievejledere, Elevinspektor samt klasseteamets lærere og frafaldstruede elever i en så at sige samlet indsats i forhold til *at skabe klare regler og en konsekvent regelhåndhævelse samt at skabe klare forventninger og opmuntring af prosocial adfærd*. "Rakettens" succeskriterie bygger ligeledes på, at alle de førnævnte involverede forandringsagenterne bakker op om de handlingstiltag, som denne udstikker samt, at den bygger på en hurtig indsats:

De tre trin:

1. **Trin:** månedligt opfølgingsmøde i henhold til en drøftelse af særligt frafaldstruede elever samt et fokus på og drøftelse af enkelte klasses fraværs mønster. Deltagere ved dette møde er: uddannelseschef, studievejledere samt Elevinspektor. På grundlag af beslutninger taget ved dette møde vedrørende drøftede elever/klasser indkaldes til:
2. **Trin:** Klasseteammøde: teamets studievejleder, Elevinspektor og klasseteamets lærere skal udarbejde en fælles fremadrettet vejledende og pædagogisk strategi både i henhold til forslag om ændringer af en elevs fraværs mønster samt eventuelle manglende afleveringer. På mødet skal der aftales, hvem af teamets lærere, der skal deltage i efterfølgende 3. trin, og på grundlag af beslutninger taget ved dette møde indkaldes til:
3. **Trin:** en såkaldt "fire parts fraværssamtale", hvor eleven samt dennes studievejleder, Elevinspektor samt en af som førnævnt teamets lærere deltager. På dette møde skal der i **et samarbejde med** eleven udarbejdes en fremtidig handlingsstrategi, hvis formål er at skabe en hurtig forbedring af elevens fraværs mønster samt eventuelle manglende studieaktivitet. Det er vigtigt i denne sammenhæng, at samtalen bygger på en anerkende tilgang, så samtalen ikke opleves af eleven, som at tre skolerepræsentanter bare "dunker én i hovedet". Hvor der skabes fokus på elevens egen historie og fortælling som udgangspunkt for en forvandringsstrategi⁵. Centralt i denne sammenhæng er, at der løbende følges op på den udmøntede handlingsstrategi gerne via endnu en "fire parts fraværssamtale". Handlingsplanen formidles efterfølgende videre til teamets øvrige lærere.

---

⁴ Ibid, s. 25

⁵ Inspiration fra teori om Storytelling.

I henhold til en belysning af tredje sidste ovennævnte faktorer *dårligt klasse miljø* har klassens lærere udarbejdet et "Swot-analyseskema"⁶, som har været anvendt i flere fag. Hensigten med dette skema er, at hver enkelt elev udfylder dette, og at det efterfølgende er udgangspunkt for en formativ tilbagemelding via en samtale mellem hver enkel elev og faglæreren. Klasse teamet har ligeledes ved hjælp af elevbesvarelserne af disse udarbejdet fælles strategier i samarbejde med klassens elever i henhold til et fælles fokus på ændring af *uro og uhensigtsmæssig brug af computeren i timerne: Facebook m.m.*. Førnævnte tiltag skal ses i lyset af sidste punkt i den sidste indledningsvis formulerede problemformulering.

Resultater og evaluering:

I henhold til den nye fraværsstrategi har der ikke været frafald af elever på 2. år i den udvalgte klasse. To af eleverne har helt klart udtalt, at hvis de ikke havde været til denne nye form for fraværssamtaler, så havde de helt sikkert givet op med der af frafald. Ligeledes viser det samlede billede af et fokusinterview⁷, at alle deltagende otte eleverne helt klart var meget tilfredse og glade for denne nye form for fraværssamtale. Der har i alt været 12 elever til "fire-parts samtaler", hvoraf kun tre af disse har været til en endnu samtale med henblik på en opfølgning og opstramning af den handlingsplan, som blev aftalt i et samarbejde med den pågældende frafaldstruede elev ved første samtale.

Lærerevalueringen af denne nye fraværssamtaleform viser følgende, at både studievejleder, elevinspektør samt de deltagende teamlærere (enten en repræsentant for de humanistiske fag eller en fra de samfundsfaglige) generelt har haft oplevelsen af nogle gode konstruktive samtaler/møder med de indkaldte elever. De udtaler, at de har haft en rigtig god synergie-effekt, hvor de er kommet hele vejen rundt om eleven i henhold til en afdækning af et uheldigt fraværsmønster. Elevinspektør har siddet med fraværstal og dermed kunne vise eleverne de "hårde facts", som ligger til grund for indkaldelsen til samtalen. Studievejlederen har kunnet bidrage og støtte eleven på det personlige plan, mens faglærerne har haft fokus på det faglige. Det er efter lærernes opfattelse, at fravær og det at være bagud rent fagligt ikke overraskende hænger sammen. Hvilket de otte elever, der deltog i fokusinterviewet også helt klart påpegede. Men det er deres helt klare opfattelse, at det faktum, at samtalen har været omkring førnævnte tre positioner/at de har været repræsenteret i tre funktioner, har medvirket til, at de har fået et langt mere nuanceret indtryk af, hvad årsagerne til et fravær så at sige bunder i. Det er deres klare opfattelse, at det også har virket som om, at alle elever har taget godt imod deres konstruktive form for hjælp. Så de dermed ikke bare er blevet gjort opmærksomme på deres fravær/faglige problemer, men også er blevet hjulpet videre. Det har også helt klart været deres største fokus, hvad der gennem udarbejdelsen af en handlingsplan skulle ske fremadrettet, især med hensyn til en ændring af et uheldigt

---

⁶ Se bilag: "Swot-analyse skema 2E"

⁷ Se bilag Fokusinterview 2E

fraværs mønster samt hvorledes eventuelle tendenser til ikke at få afleveret til deadline eller helt bare slet ikke at få afleveret også kunne italesættes. Et af de aspekter, som de tror, at eleverne har sat meget pris på, er den konsekvente kontakt, at der bliver fulgt op på planen, og at alle eleverne også er klar over, at alle teamets lærere ikke bare den, der har deltaget i mødet, er opmærksomme på, dels planens indhold, dels at denne skal føre til forandring. Hvilket også helt klart fremgik fra elevernes udtalelser ved fokusinterviewet. Eneste mindre positive udfordring fra lærernes side ved denne nye form for fraværssamtaler er det faktum at kan være svært at finde et mødetidspunkt, hvor alle har ledig tid i skemaet. Men, som de også har påpeget, var dette bare en logistisk udfordring, som de med lidt god vilje kunne komme ud over.

Evalueringerne af brugen af SWOT-analysen, hvor eleverne blev bedt om at vurdere, hvilke styrker og "svagheder" de hver især har samt, hvilke udfordringer dette så havde sat op imod deres læringsproces i henhold til det faglige, viste disse følgende:

- Generelt var elev tilbagemeldingerne, at de synes, at lærerbestemte grupper oplevedes som en stor trussel, da de så kunne risikere at komme i gruppe med en eller flere, som de arbejdede godt sammen med

Teamets lærere forsøgte der efter at lade eleverne være mere medbestemmende omkring gruppedannelserne, at de selv i højere grad fik lov at danne deres egne grupper. Evalueringerne vedrørende dette tiltag viste:

- At det i langt de fleste tilfælde gik rigtig fagligt og socialt godt
- At de var mere motiverede i henhold til at få et godt fagligt og socialt resultat af deres gruppearbejde

Analyserne viste også:

- At mange i klassen blev forstyrret i deres læringsprocesser af al for meget uro
- At de påpegede, at de brugte deres computer uhensigtsmæssigt: især Facebook blev i den forbindelse nævnt som "forstyrrende element"

Dette gav anledning til en konstruktiv drøftelse af dette, og teamlærerne blev i samarbejde med eleverne enige om et regelsæt "For den gode klasse" i henhold til en ændring af de to førnævnte punkter. Det er både lærernes og elevernes vurdering brugen af SWOT-analyse kan være "en øjenåbner" i henhold til fremadrettet ændringer af forstyrrende elementer i forhold til et velfungerende læringsmiljø. Det er ligeledes et rigtig godt redskab i forhold til et formativt udgangspunkt for samtaler mellem den enkelte faglærer og elev i henhold til, hvad der virker bedst.

Alt i alt er der på grundlag af ovenstående fra både lærernes og elevernes evalueringer skabt et grundlag for på sigt at få en mere inkluderende klasserumskultur i 2E, nu snart kommende 3E.

Videre arbejde:

Handelsgymnasiet EUC Nord har indledt et projektsamarbejde med LSP ved Institut for Læring og Filosofi på Aalborg Universitet. Hvor alle klasser er blevet kortlagt på grundlag af besvarede spørgeskemaer for både elever og teamlærer i de enkelte klasser. Alle team skal i det nye skoleår arbejde med en pædagogisk analysemodel ud fra en bestemt teamstruktur, der har det sigte at gennem en analyse og refleksion skal der udvikles og gennemføres en Strategi – og tiltagsdel ud fra de pædagogiske udfordringer, som den pågældende klassens kortlægning viser. Denne evalueres og revideres efterfølgende med henblik på at skabe et velfungerende læringsmiljø i klassen. Dette gør sig jo så også gældende for den kommende 3E, hvor denne classes kortlægning viser følgende fokusområder, der være genstand for temaets analysemodel:

- Trivsel – ro og orden
- Struktur i undervisningen
- Deltagelse i undervisningen

Analysen vil dog nu være evidensbaseret ved inddragelse af forskning om, hvad der bedst virker i forhold til de tre førnævnte fokusområder. Så der er forsat et stykke vej hen imod et velfungerende læringsmiljø i kommende 3E, men der er håb forude.

Udvikling af motiverende, engagerende og fastholdende undervisning med vægt på elevinddragelse og elevindflydelse

Eksempel på et undervisningsforløb 1:

Projekt: Dokumentarfilm i 1b hhx forår 2013:

Indledning:

I forlængelse af et kortere teoretisk arbejde med massekommunikation og dokumentarfilmgenren skulle eleverne i 1.b selv producere en - to til tre minutters dokumentarfilm på deres Ipad. Teorien skulle således anvendes i praksis samtidig med, at den nye Ipad blev inddraget og udfordrede eleverne på det tekniske område.

Desuden var det lille projekt et forsøg på at give eleverne større indflydelse på deres arbejde, idet de selv kunne bestemme, hvem de ville arbejde sammen med, hvilket indhold og hvilken form deres lille film skulle have, ligesom de frit kunne bevæge sig ind og ud af klasselokalet og således selv vælge locations. Eneste krav var, at filmen skulle virkelighedsskildre et udsnit af deres hverdag, hvorfor den bl.a. kunne inddrage deres skole og kammerater, hjem og familie, lektiearbejde, fritidsinteresser og venner, fritidsarbejde og kolleger m.m.

Derudover inddrog projektet fælles hjemmearbejde, fælles fremlæggelse og evaluering i en form for karusselrotation (Cool) og indeholdt et håb om, at eleverne i deres fælles arbejde ville komme tættere på hinanden både fagligt og socialt og på den måde få nogle gode timer sammen, som de kunne bygge på fremover til gavn for dem selv og deres forhold til skolen og skolearbejdet.

1) Hvad er udfordringen?

Ib er en klasse, der har oplevet, at flere har forladt klassen af flere forskellige årsager herunder sociale. Klassens medlemmer arbejder pænt hver for sig, men klassen er en meget stille, alvorlig og til tider næsten hæmmet klasse, hvorfor udfordringen var/er at gøre eleverne mere frie og modige og få dem bragt tættere på hinanden fagligt og socialt.

2) Hvad ved jeg allerede om metoden?

Det er min erfaring, at filmprojekter og par- eller gruppearbejde, der også inddrager hjemmearbejde og egne ideer ofte fremmer det givne mål, bl.a. fordi det giver eleverne mulighed for at besøge hinanden privat og drage ud i nærmiljøet og dermed vise andre sider af sig selv end de, der vises i skolen. Eleverne får dermed mulighed for at åbne op for hinanden, lære hinanden bedre at kende og eliminere generthed og angst for hinanden. Dette fremmer som regel en mere fri og modig adfærd også på det faglige plan, så eleverne også rent fagligt folder sig ud, bliver mere kreative, lærer mere og får det sjovt, mens de arbejder.

3) Eksperimentet:

Understregende kan det siges, at eksperimentet både havde et socialt og et fagligt formål og indeholdt en opgave, der gik på, at eleverne skulle producere en lille dokumentarfilm på to til tre minutter. I denne film skulle de dokumentarisk skildre en del af deres virkelighed med inddragelse af virkelige miljøer, virkelige mennesker, virkelige emner og en klar søgen efter "sandheden" i det skildrede. Eleverne havde tidligere skrevet et rimdigt over deres barndom og barndomsmiljø, men på det givne tidspunkt havde de endnu ikke produceret film, hvorfor denne opgavetype var ny for dem. Hypotesen for eksperimentet var, at friheden, den selvstændige par- eller gruppedannelse, den selvstændige ideudvikling og formgivning, det fælles hjemmearbejde m.m. ville virke inkluderende, motiverende og engagerende.

4) Forløb:

På skolen forløb projektet over fire timer/lektioner inklusive fremlæggelser. Som optakt til forløbet blev der givet lektier og en power point præsentation med overskrifterne: "Opgaven", "Arbejdsform", "Fortælleformer", "Aristoteles: Treaktsmodel", "Arbejdsproces", "Virkemidler i dokumentarfilmen", "Filmiske virkemidler", "Gruppefremlæggelser" og "Bedømmelse".

Præsentationen blev givet og sendt ud til eleverne for at opsætte rammerne for og målet med projektet inklusive selvevaluering, ligesom den blev givet og sendt for at pege på væsentlige faglige fokuspunkter, der ikke måtte glemmes. Derefter var det op til eleverne selv at ideudvikle og

eventuelt skrive synopsis og udarbejde storyboard, optage og redigere, gemme og vise filmen. Før visningen af filmen var det dog et krav, at de enkelte par eller grupper fremlagde deres arbejde ud fra bl.a. følgende spørgsmål:

- Hvilke ideer og/eller planer har I arbejdet ud fra?
- Hvilket miljø, hvilke personer og hvilket emne har I søgt at skildre?
- Hvilken fortælleform har I anvendt?
- Hvilket budskab søger I at formidle?
- Hvilke virkemidler har I anvendt?
- Hvad er lykkedes? Kan jeres film fx klart genrebestemmes som en dokumentarfilm?
- Hvad er ikke lykkedes?

I forbindelse med fremlæggelserne roterede de enkelte par eller grupper rundt i klassen til de andre par eller grupper, og det var et krav, at de par eller grupper, der var modtagere, efter hver fremlæggelse bedømte deres kammeraters produkt ud fra bl.a. følgende spørgsmål:

- Er ideen bag filmen god eller på det jævne?
- Fremstår genren og fortælleformen klar og tydelig?
- Er person og/eller miljøskildringen god eller på det jævne?
- Fremstår emne og budskab klart og tydeligt?
- Understøtter virkemidlerne genren, emnet og budskabet?
- Gør filmen jer
  - ☞ klogere
  - ☞ eller giver den jer en indsigt, I ikke tidligere har haft
  - ☞ eller får den jer til tænke over jeres egne holdninger?
- Hvad er lykkedes?
- Hvad kunne der med fordel arbejdes videre med?
- Hvor mange stjerner vil I give filmen?

Undervejs i forløbet iagttog jeg bl.a. følgende: Eleverne var hurtige til at finde deres samarbejdspartnere og rette til i par eller grupper af to eller tre medlemmer. Ingen kom til at stå tilbage og opleve, at der ikke var brug for dem, måske fordi klassen var blevet varskoet om projektet og formodentlig allerede forinden havde dannet par eller grupper og så småt ideudviklet på deres projekt. Flere satte sig derefter ned og skrev synopsis, men der var enkelte par/grupper, der havde svært ved at få ideer og var bange for at komme for tæt på deres liv. Dem talte jeg med og fik alment-gjort opgaven, så også de kom i gang.

Videre frem oplevede jeg engagement og liv og flere par/grupper, der hurtigt forsvandt ud af klasselokalet, mens andre var i tvivl om, om de måtte forlade lokalet. Jeg understregede, at de var frie til at tage hvorhen de ville, og snart stod jeg alene tilbage, mens eleverne var spredt for alle vinde på skolens gange og udearealer, på byens gader og stræder, i fitnesscentre eller hjemme på deres værelser eller hvor ved jeg. Det vil sige, nogle få sad ude i fællesrummet og lavede storyboard, fordi de først senere kunne drage på optagelse, og længere fremme var der også andre, der sad fordybet i deres optagelser og var begyndt at tænke i redigering og lyd m.m.

På fremlæggelsesdagen var der en særlig stemning i klassen, men det var først og fremmest drengene, der var liv i. De var stolte af deres arbejde og fik grint og moret sig, mens pigerne stadig

var meget stille. Også de tøjede dog noget op undervejs i rotationen, og alle fik støttet sig til spørgsmålene til fremlæggelsen, mens det var mit indtryk, at bedømmelsesskemaet gik eleverne meget let hen over, idet de bare syntes, at de andres film var gode.

5) Evaluering:

5a) Elevevaluering:

I det følgende gives et sammendrag af elevevalueringen af det lille projekt/eksperiment. Evalueringsarket blev indledt med følgende kommentar:

”Når vi ser bort fra, at det lille dokumentarfilmprojekt kom lige i kølvandet på jeres SO1 opgave og kun løb over ganske kort tid, betød opgaven så -

En forandring i det traditionelle samarbejde?

Svar: Godt at læse andet end tekster. Godt med fysisk arbejde. Arbejdede mere humoristisk. Rart med et afbræk fra det sædvanlige (afveksling – komme ud af skolen). God mulighed for at bruge I-pad. God mulighed for at gøre hvad man ville – ikke bare sidde i gruppen.

En større frihed og mulighed for selv at udfylde opgavens rammer?

Svar: Ja, det var noget andet end at læse tekster, selv bestemme emne for opgaven og tidsforbrug, men også lidt af en udfordring.

Ja, en større frihed, men mange krav til opgaven.

En større glæde ved arbejdsprocessen og det færdige produkt?

Svar: Vi havde meget sjov under optagelserne.

Godt med frihed til selv at bestemme og glæde ved at have en opgave, der var ens egen, og noget man havde lavet fra ”bunden”. Det var nemmere at komme i gang, fordi opgaven var anderledes

Det var sjovere med ens makker – havde megen humor under optagelserne. Man kunne i fællesskab skabe noget anderledes. Sjovere at se en film fremfor at vise en rapport

En enkelt svarede ”nej” – en anden ”ok”

Et tættere samarbejde med/i gruppen?

Svar: Ja, man skulle vise noget af sin hverdag. Arbejdede mere sammen på en anden måde (kom tættere på hinanden), kunne komme med sine ideer, og havde det sjovere. Vi var hjemme hos hinanden og filme.

Man har brug for, at alle i gruppen yder det bedste man kan.

Én svarede: Ikke rigtig, da én i gruppen ikke var så samarbejdsvillig.

Én svarede: Nej, for man arbejdede ikke sammen med gruppen, og det var dejligt.

At I blev mere genrebevidste?

Svar: Ja, man lærte hvad dokumentar er helt præcist, og da projektet skulle passe til en dokumentarfilm, skulle man derfor tænke på genren. Man skulle arbejde med det i praksis. Man fik mulighed for at stå med det ”i hånden”.

Ja, vi har brugt den viden vi har fået til at lave et produkt. Vi skulle læse lidt om det og snakke om det for at finde den rigtige genre.

Tre svarede:

- Lidt, men man fanger det ikke nær så godt.
- Ikke rigtig, synes jeg vidste en del om genren i forvejen.
- Jeg synes ikke selve filmen hjalp, men informationen før og efter.

At I blev mere bevidst om dokumentarfilmens fortælleform?

Svar: Ja, da man skulle finde ud af, hvilken fortælleform man skulle bruge. Vi har brugt den viden vi har fået til at lave et konkret projekt. Selve filmen hjalp ikke, men informationen før og efter hjalp

To svarede: Nej ikke rigtig

At I blev mere bevidst om en tekst begyndelse, midte og afslutning?

Svar: Ja, filmen gav mening, selvom vi vidste en del om det i forvejen.

Det var svært at lave filmen uden.

En enkelt svarede: Ved ikke

En enkelt svarede: Nej. Vi snakkede ikke meget om det.

At I blev mere bevidste om de filmiske virkemidler?

Svar: Ja, man skulle prøve at arbejde med dem (altså bruge dem), og derfor tænke meget over, hvad der giver gode effekter, mens man filmer. Man husker dem bedre på den måde.

Man fik et indblik i, hvad det er der påvirker en, når man ser en dokumentar.”

Som det kan ses ud fra mit sammendrag af elevernes evaluering af projektet, følte projektet som en forandring i det traditionelle arbejde, ligesom det blev oplevet som givende større frihed og selvbestemmelse og som i det store og hele sjovt. Et tættere og sjovere samarbejde blev ligeledes etableret, selv om der havde været problemer i en gruppe. Også på det faglige område må projektet siges at have været givende, selv om der var nogle få, der på visse områder ikke syntes at have fået noget særligt ud af dele af projektet på det faglige plan.

5b) Lærerevaluering:

I det store og hele er jeg på baggrund af ovenstående overbevist om, at projektet har nået sit mål på det sociale område, selv om der har været problemer i en enkelt gruppe. Også på det faglige område har projektet vist sig givende, selv om der også her er nogle enkelte udslag på visse områder, hvor læringen ud fra elevernes opfattelse ikke har været optimal. Men eleverevalueringerne viser dog, at projektet for eleverne har bekræftet teorien

Bedømmer jeg selv elevernes arbejdsproces og endelige produkt, ser jeg i det store og hele et fint engagement, en flid, et godt samarbejde, et selvstændigt ansvar for projektet og nogle små film, hvor alle har fat i emnet og en logisk fortællestruktur, hvor alle har arbejde med filmiske virkemidler og også med fortælleformer hentet fra dokumentarfilmgenren, men desværre kun nogle få med helt klare og tydelige klassiske dokumentarfilm-virkemidler. Jeg ser også, at drengene synes at have haft det sjovest undervejs, mens pigerne stadig synes at være noget tilbageholdende og generte, men også de giver dog gode evalueringer.

Spørgsmålene, som eleverne arbejdede ud fra under deres mundtlige fremlæggelse virkede godt, men jeg skal næste gang være mere bydende omkring elevbedømmelsen af kammeraternes projekt og således understrege, at eleverne i deres bedømmelse skal arbejde ud fra de spørgsmål, som jeg har givet dem.

Med hensyn til den gruppe, hvor der var visse problemer, skal det desværre siges, at der var en dreng i klassen, der længe ikke havde haft det så godt, og som jeg nu får meldinger om er på vej ud af klassen. Jeg vil dog mene, at der her er tale om et helt særligt problem, som vi som lærere ikke har kompetencer til at løse.

6) Erfaringsopsamling:

Projektet/eksperimentet bekræftede hypotesen og dermed gammel viden, idet det viste, at gives eleverne overordnede rammer og her indenfor frihed, selvbestemmelse og indflydelse på egen læring gennem anvendelse af egne og tekniske ressourcer, gives der en større inklusion, motivation, arbejdsglæde og indlæringseffekt. Eleverne kom tættere på hinanden og fik nogle gode og sjove timer, hvorfor projektet ligeledes viste, at lægges der en form for underholdning (optagelserne og filmforevisningen) ind i et fagligt forløb, vil det være befordrende for elevernes motivation.

Eksempel på undervisning 2

Hvad er det for et eksperiment, vi vil gennemføre. Hvad er det nye? Hvilken hypotese skal eksperimentet teste?

Hypotesen er, at øget elevinddragelse igennem nye virkemidler, såsom Ipads m.m., kan virke inkluderende, motiverende og engagerende. Desuden øges opmærksomheden på den enkelte elevgruppes diversificerede kompetencer ift. socialitet og faglighed i gruppen.

Udførsel af eksperimentet. Hvad sker der? Hvordan kan vi dokumentere, det der sker?

Et nyt tema, SPORT, gennemføres i en 1.G-klasse i faget Tysk. IPads er nyligt udleveret og vil igennem dette forløb benyttes intensivt i gennemgangene af forløbets forskellige elementer. Således er den traditionelle tekstgennemgang erstattet af nye visuelt prioriterede tilgange, der har til formål at appellere til flere læringsformer og -stile.

Et eksempel herpå er en given tysk tekst på ca. tre sider, som eleverne skal præsentere. I stedet for ledende spørgsmål til forståelse og diskussion skal eleverne lave en visuel fremstilling med underliggende tekst om deres forståelse af samme tyske tekst. Der gives fuld frihed til at vælge fremstillingsform, og resultatet er fem forskellige former fra lige så mange grupper. Deltagelsen er næsten fuldkommen, idet eleverne kaster sig over diverse afprøvninger af fremstillingsformer og til slut finder en, der lader sig anvende til deres forskellige udtryksmæssige præferencer. Til slut præsenteres resultaterne for klassen.

Et andet eksempel er en præsentation af en valgfri sportsgren, som eleverne skal introducere på skrift, vise med billedmateriale, eksemplificere med egen gengivelse og italesætte for klassen. Igen er der stor deltagelse - større end sidst, idet opgaverne tilsyneladende er fordelt efter ønske og evne, således at de skriftligt stærke får introduktionen, de udadvendte får gengivelse osv. Det fungerer fremragende, selv med små fraværsudfald. Alt fremlægges med tysk tale til, således at den mundtlige dimension også imødekommes.

Flere andre øvelser har fokus på samtalen og mundtlig sprogfærdighed, eller har forbindelse til et konkret grammatisk emne, men fælles for alle øvelserne er et disciplinerende element indeholdt i App'en, Showbie,

hvori eleverne lægger alt de laver i dette forløb, og herfra kan fremlægge og arbejde videre med igangværende opgaver/emner. Intet glemmes eller mistes undervejs, og jeg kan som underviser se alt det de laver.

Evaluering. Hvad blev bedre/forandret. Hvorfor/hvorfor ikke

Lærerevaluering:

Elevernes foreløbige tilkendegivelser antyder en nysgerrighed ift. det nye medium, der igen giver god interaktion og fornuftig deltagelse, samt en fint fagligt udbytte. Dog er der individuelle forskelle, idet nogle elever på forhånd er bekendt med mediet og delvist prøver at tage teten, mens andre tydeligt er alt for fastlåste i deres sociale og faglige selvforståede underlegenhed, således at de har svært ved at se sig selv deltage på lige fod med de øvrige.

Elevevaluering:

Eleverne påstår at finde undervisningen sjov og varieret. Adskillige siger sågar, at de allerede i dette forløb har talt mere tysk end de har gjort i folkeskolen, hvilket nok ikke altid står til troende, men en positiv tilkendegivelse trods alt! Nogle finder det svært at kombinere tekst og billede, men langt de fleste kan udtrykkeligt lide denne måde at formidle en tekst og et emne på.

Eksempel på undervisning 3

Formålet og udfordringen er fagligt at inddrage og aktivere så mange elever som muligt, så at flest mulige elever føler, at de er med til bidrage til det faglige fællesskab.

Specifikt for udvalgte klasser.

Sammensat klasse med enkelte marginale elever, der af sociale eller karaktermæssige årsager adskiller sig fra den øvrige klasse. Desuden en tendens til at henvende sig til de ”sikre kort” i både gruppe og klasse, således at både den sociale og faglige interaktion ikke lever op til potentialet. Flere skal høres og føle sig hørt.

Hvad ved vi allerede – om metoden? Om eleverne?

Generelt:

1a og 1b:

Vi skal flytte dem fra at være folkeskoleelever til at blive studerende. Der synes at være en 3-deling af klasserne: 1) Der er elever med decideret faglige huller, herunder nogle med såvel store faglige som sociale mangler, 2) den brede masse er middelmådige med umiddelbar vilje og potentiale til læring, og så er der 3) de selvkørende.

For 1b's vedkommende har klassen været præget af en del ændringer af elever ud og ind af klassen. Klassen er generelt med stille og tilbageholdende. Det er som om de ikke har fundet deres roller endnu.

Specifikt for udvalgte klasse:

Der arbejdes med tvungen inddeling af klassen i elev-teams - dikteret af klassens lærerteam, hvilket ikke nødvendigvis er lige brugbart i alle fag, det er dog ikke et problem i samfundsfag. Elevernes faglige kunnen er i udgangspunktet er stærkt varieret.

Hvad er det for et eksperiment, vi vil gennemføre. Hvad er det nye? Hvilken hypotese skal eksperimentet teste?

Ideen er, at eleverne skal inddrage Ipad i deres fremlæggelse og aflevering. Vi vil se om Ipad virker inkluderende, motiverende og engagerende. Desuden øges opmærksomheden på den enkelte elevgruppes forskellige faglige kompetencer.

Udførsel af eksperimentet. Hvad sker der? Hvordan kan vi dokumentere, det der sker?

Opgaven er et samarbejde mellem IØ og samfundsfag. IPads er nyligt udleveret og skal anvendes kreativt i forløbet. Undervisningen er en blanding af teamarbejde og læreroplæg. Opgaven drejer sig om udviklingen i dansk økonomi siden 1965. Der skal afleveres en rapport og en 5-10 minutters præsentation på klassen.

Der er lagt op til at præsentation skal være en kreativ udnyttelse af Ipadens muligheder. Tanken er at de skal benytte forskellige programmer til at lave præsentationen. Grafer og tabeller som måske kunne blive præsenteret på en ny måde.

Evaluering. Hvad blev bedre/forandret. Hvorfor/hvorfor ikke

Lærerevaluering:

Elevernes tilkendegivelser har antydnet en større nysgerrighed ift. det nye medium, der igen giver god interaktion og fornuftig deltagelse, samt en fint fagligt udbytte. Dog er der individuelle forskelle, idet nogle

elever på forhånd er bekendt med mediet og delvist prøver at tage teten, mens andre tydeligt er alt for fastlåste i deres traditionelle faglige tilgang og valgte en PowerPoint præsentation. Der viste sig dog også tekniske vanskeligheder med at afspille produktioner med lyd. Det medførte at de fleste viste det som en Keynote præsentation.

Elevaluering:

Eleverne har givet udtryk for at opgaven har været interessant og varieret. Nogle finder at de tekniske vanskeligheder har været irriterende. Det samspillet med activ-tavlerne og Apple-tv der ikke fungerer endnu.

Motivation af drengene på HHX

Udgangspunkt.

På baggrund af tidligere erfaring i projektet (Medindflydelse, Engagement og Fastholdelse) har jeg arbejdet med elevernes motivation i undervisningen. Jeg har konkret undersøgt om drengenes motivation og engagement i undervisningen er påvirket af deres mål med uddannelsen. Med andre ord er der en sammenhæng mellem elevernes mål med uddannelse og deres engagement i undervisningen.

Hvor vi oplever at pigerne i klasserne er målrettet, pligtopfyldende (laver deres lektier) deltagende i undervisningen og ved hvad målet med uddannelsen er (har ofte en konkret videregående uddannelse de vil ind på). Så er det typiske svar fra drengene, at det ved de ikke og at de ikke ved hvad noget uddannelsernes indhold og i det hele taget har en opfattelse af at det går nok. 'Det finder vi ud af senere', er en gennemgående kommentar om deres mål.

Mit udgangspunkt for undersøgelsen har været, at hvis ikke de har et mål med deres uddannelse, vil det påvirke deres motivation for og deltagelse/aktivitet i undervisningen. I april måned er der gennemført en screening af drengene på 2. årgang HHX. Screeningen viste at 26 drenge ud af 34 drenge havde et behov for at få afklaret deres uddannelse valg.

Det vil betyde, at de drenge der var usikre på valg af uddannelse, kommer fra en uddannelsesfremmed baggrund, med mere, blev udvalgt til et afklarende forløb. Formålet med det afklarende forløb er at synliggøre og bevidstgøre eleverne om mulighederne for videregående uddannelse.

I forløbet bliver der spurgt ind til elevernes fremtidsplaner og hvad skal der til for at de kan vælge en videregående uddannelse. Når jeg snakker med eleverne om dette, er det ofte manglende viden og indsigt i uddannelserne, hvad man laver på uddannelsen og hvilket job man rent faktisk kan opnå. Jeg forklarer kort om opbygningen af de videregående uddannelser.

I et forsøg på eleverne til at diskutere dette, viser jeg film med forskellige rollemodeller som taler om deres valg om uddannelse mm. Derefter snakker vi om rollemodellerne og om de kan se selv i de uddannelser. Det skulle gerne føre til at eleverne overvejer deres kommende uddannelse.

Den sidste del i forløbet drejer sig om hvilke muligheder der er i den resterende tid på deres HHX uddannelse. I starten af 3g vil jeg tilbyde en individuel samtale med eleverne for at samle op på situationen

og anbefale at de benytter sig af studiepraktik muligheden. Eleverne får indsigt i en uddannelse og dermed får erfaring med en af de videregående uddannelser.

Den større opmærksomhed omkring deres uddannelsesvalg skulle gerne gavne deres motivation i undervisning. Jeg vil her gøre opmærksom på at der er foretaget en række andre tiltag som er beskrevet i tidligere afrapporteringer. Det er min klare opfattelse at eleverne har taget positivt imod denne del af forsøget. Om det også øger deres indsats i undervisningen, må tiden vise.

Afsluttende kommentar:

Hele processen med MEF har været en igangsætter for tanker og udvikling af undervisning i mange andre sammenhænge. EUC-nord og Erhvervsskolerne Aars er som tidligere nævnt blandet andet i gang med en kortlægning af eleverne og udvikling af undervisning i samarbejde med Aalborg Universitet (LSP ved Institut for Læring og Filosofi på Aalborg Universitet). Målet er at udvikle nye undervisningsformer som modsvarer elevernes forventninger til deres uddannelse. Det ligger i forlængelse af dette arbejde med motivation, engagement og fastholdelse. Det vigtigste i dette arbejde er jo at vi har fået fokus på udvikling af og brug af forskellige undervisningsformer, således at vi øger elevernes engagement, deltagelse og udbytte af undervisningen.

Resultaterne er svære at sætte målbare tal på, men det er vores opfattelse at eleverne tager godt imod vores tiltag. Vi kan se på fraværstallene at de falder, hvilket er resultatet af den bevidste prioritering af indsatsen. Fastholdelsen og motivationen kan vi først gøre op næste år om der er flere der gennemfører uddannelsen. Vi ser også frem til at få afklaret om eleverne er blevet mere bevidste om deres videregående uddannelse. Gennem dette projektarbejde er vi blevet klar over at især drengene ikke er særlig bevidste og målrettet mod videregående uddannelse. Hvis ikke de kan se formålet med HHX-uddannelse, ja så kan den daglige motivation i undervisningen nemt forsvinde. De er klar over at de skal have en uddannelse, men ved ikke præcist hvad de vil og har meget svært ved at se sig selv i en uddannelse og de konkrete jobmuligheder der er.